

Головіна А.О.,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти,
четвертого курсу спеціальності 081 Право.

Науковий керівник: **Стратонов В.М.,**

д.ю.н., професор, заслужений юрист України, професор кафедри
національного,
міжнародного права та правоохоронної діяльності
Херсонський державний університет

ЕКОНОМІЧНЕ СТАНОВИЩЕ: ВПЛИВ ТА НАСЛІДКИ КОРУПЦІЇ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день «корупція», як соціальний феномен породжує проблеми, в нашій країні та в цілому світі, оскільки це явище тягне за собою глобальні виклики в різних сферах життя, а саме: економіці, політиці, породжує соціальні та культурні відхилення, що призводить до непередбачуваних наслідків. Корупція призводить до неналежної ефективності прийнятних державних соціально-економічних рішень та функціонування окремих державних інститутів та правої системи загалом [1].

Такий феномен як «корупція», є великим тягарем та перешкодою для розвитку, вдосконалення економічного стану в Україні, оскільки поліпшення рівня соціального розвитку залежить від надходження інвестицій, але чи готові інвестори вкладати кошти в країні з високими корупційними ризиками.

Аналізуючи вплив корупції на економічне становище в Україні, можна стверджувати, що корупція знищує адекватну конкуренцію на економічному ринку та створює жахливі умови для розвитку підприємницької діяльності. Такі корупційні правопорушення, як пропозиція, обіцянка чи надання неправомірної вигоди особі – призводять до підвищення цін на виробництвах і відповідно зниженні якості цієї продукції або послуг. Навіть не зважаючи на

те, що в кримінальному законодавстві, а саме в ст. 369 Кримінального кодексу України передбачена відповідальність за такі дії [2], судова практика підтверджує, що менше їх не стало. Ми вважаємо, що підприємці таким чином обмежують можливість доступу для нових учасників ринкових відносин. Монополія у виробництві, наданні послуг, завжди буде призводити до негативних наслідків, знижуватиме якість та невиправданому підвищенню цін.

Успішний економічний розвиток країн Європи полягає в нижчому рівні корупції. За підсумками 2023 року Україна в Індексі сприйняття корупції отримала 36 балів зі 100 можливих, внаслідок чого посіла 104 місце поміж 180 країн [3]. Міжнародний валютний фонд підрахував, що якби рівень корупції в нашій державі був знижений до середнього рівня поміж європейських країн, то такий крок дав би поштовх зростанню ВВП, що дало б змогу вийти Україні на новий економічний рівень [4].

Одним з негативних наслідків корупції для України є втрата бюджетних коштів [5]. Такий результат може призвести до зниження фінансування для видаткової частини Державного бюджету України, зокрема погіршить стан соціальної сфери та здатність держави до оборони.

Національне агентство з питань запобігання корупції (далі НАЗК) коментуючи таку ситуацію, приходять до висновку, що внаслідок корупції гроші втрачають усі, в тому числі фінансово-промислові групи. На їх думку Антикорупційна стратегія на 2021 – 2025 роки дає змогу здійснити економічний ефект у розмірі 200 млрд гривень [6], але ніхто не міг передбачити, що повномасштабне вторгнення 24 лютого 2022 року внесе свої корективи.

Корупція для держави є «хронічним захворюванням», яке потребує потужних засобів боротьби з нею для зниження коефіцієнту розповсюдження у всіх сферах життя. Слід зауважити, що жодна країна ще не пододала її повністю. У доповіді ООН демонструється статистика щодо щорічних економічних світових втрат у розмірі приблизно 2,6 трильйонів доларів саме

через корупцію, а щорічний обсяг хабарів, одного із видів корупційних дій складає понад одного трильйону доларів [7].

Корупція є негативно-правовим явищем яке створює низку економічних проблем, що безпосередньо впливають на економіку в Україні, знижує рівень довіри суспільства до державних інституцій. Наприклад, недосконала система правосуддя, де відомі неодноразові випадки вчинення різних видів корупційних правопорушень починаючи з вимагання, закінчуючи кумівством та конфліктом інтересів під час судового процесу породжують недовіру громадян України до функціонування саме судової гілки влади, а звідси і спонукання до вчинення правопорушень, керуючись постулатом, якщо їм можна то чому мені ні. Корупція підриває моральні та етичні стандарти людини в суспільстві, адже такі правопорушення стали в деяких випадках навіть нормою та звичайною справою, щоб вирішити свої проблеми.

У відповідності до чинного законодавства, його основних нормативно-правових актів, загальна їх мета полягає у боротьбі з наслідками корупції та протидії цьому явищу. Можна виокремити головні причини, які не дають змоги вирішити питання щодо протидії та попередження корупції:

- по-перше, це недосконале законодавство, яке не дає змогу в повному обсязі трактувати законодавчі норми щодо корупції та протидіяти їй;

- по-друге, проблеми з системою оподаткування, яка викликає бажання у деяких громадян вчиняти корупційні правопорушення на підприємствах і не тільки;

- по-третє, низький рівень освіти, який не дозволяє громадянам бути обізнаними зі своїми правами та обов'язками. Зокрема відсутність знань щодо конкретних процедур призводить до вчинення адміністративної корупції у вигляді надання хабаря за отримання ліцензії або відповідного дозволу.

- по-четверте, це економічні та політичні причини, адже явище корупції стало швидким інструментом для досягнення своїх цілей [8].

Перелік цих причин не є вичерпним, але можна констатувати, що всі вони пов'язані між особою, тому що мають один негативний результат – вчинення корупційних дій. Для того, щоб подолати корупцію необхідно задіяти сукупність відповідних заходів, які будуть спрямовані на зниження рівня корупції в державі, щоб створити прозоре, відкрите середовище із справедливою системою управління.

З огляду на вищевикладений матеріал, можна зробити висновок, що Україна не єдина в світі країна, яка стикається з такою складною проблемою як корупція, адже вона несе за собою негативний вплив в усіх сферах життєдіяльності. Найбільше потерпає від корупції економічне становище держави, тому що вона підриває економічний розвиток та знижує рівень конкурентоспроможності, який призводить до чималих втрат коштів з державного бюджету. Тільки завдяки комплексному подоланню корупції, можна отримати позитивний результат у вигляді покращення якості життя та економічного становища в Україні [9].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бланк М. Вплив корупції на економіку України. Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2016. № 7. С. 4.
2. Кримінальний кодекс України : Кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III : станом на 1 січ. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>
3. Індекс сприйняття корупції у світі - 2023. Індекс сприйняття корупції у світі - 2023. URL: <https://cpi.ti-ukraine.org/>
4. Корупція «з'їдає» до 2% зростання економіки України – МВФ. Громадське - Останні новини дня, всі надзвичайні новини в Україні читайте на Громадському | Громадське. URL: <https://hromadske.ua/posts/korupciya-zyidaye-do-2-zrostannya-ekonomiki-ukrayini-mvf>
5. Сапич В., Сапич Н. Економічні наслідки корупції в Україні та чинники їх подолання. 2021. С. 3.
6. Антикорупційна стратегія на 2021 - 2025 роки. Національне агентство з питань запобігання корупції. С. 55. URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2022/08/Antykoruptsiyna-strategiya-na-2021-2025-rr.pdf>.

7. Свобода Р. Через корупцію світова економіка щороку втрачає 2,6 трлн доларів – ООН. Радіо Свобода. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/news-svitova-korupcija/29646249.html>
8. Табачун Б. Корупція в Україні як чинник низької ефективності використання бюджетних коштів. Наукові записки. Серія "Економіка". 2011. № 17. С. 8.
9. Чернишова В. Економічний фактор корупційних проявів: нормативно-правовий та теоретичний підходи. Київський юридичний журнал. 2023. № 3. С. 7.